

کتاب نسور

طی کلمی

داستان کتاب نسوز

پیرامون زندگی جابرین حیان اولین شیمی دان مسلمان و پدر شیمی جدید

ترجمه و نگارش:

علی کاظمی

* کتاب نسوز

* علی کاظمی

* افسست فروغ دانش

* ده هزار

تنظیم صفحات : برآبادی

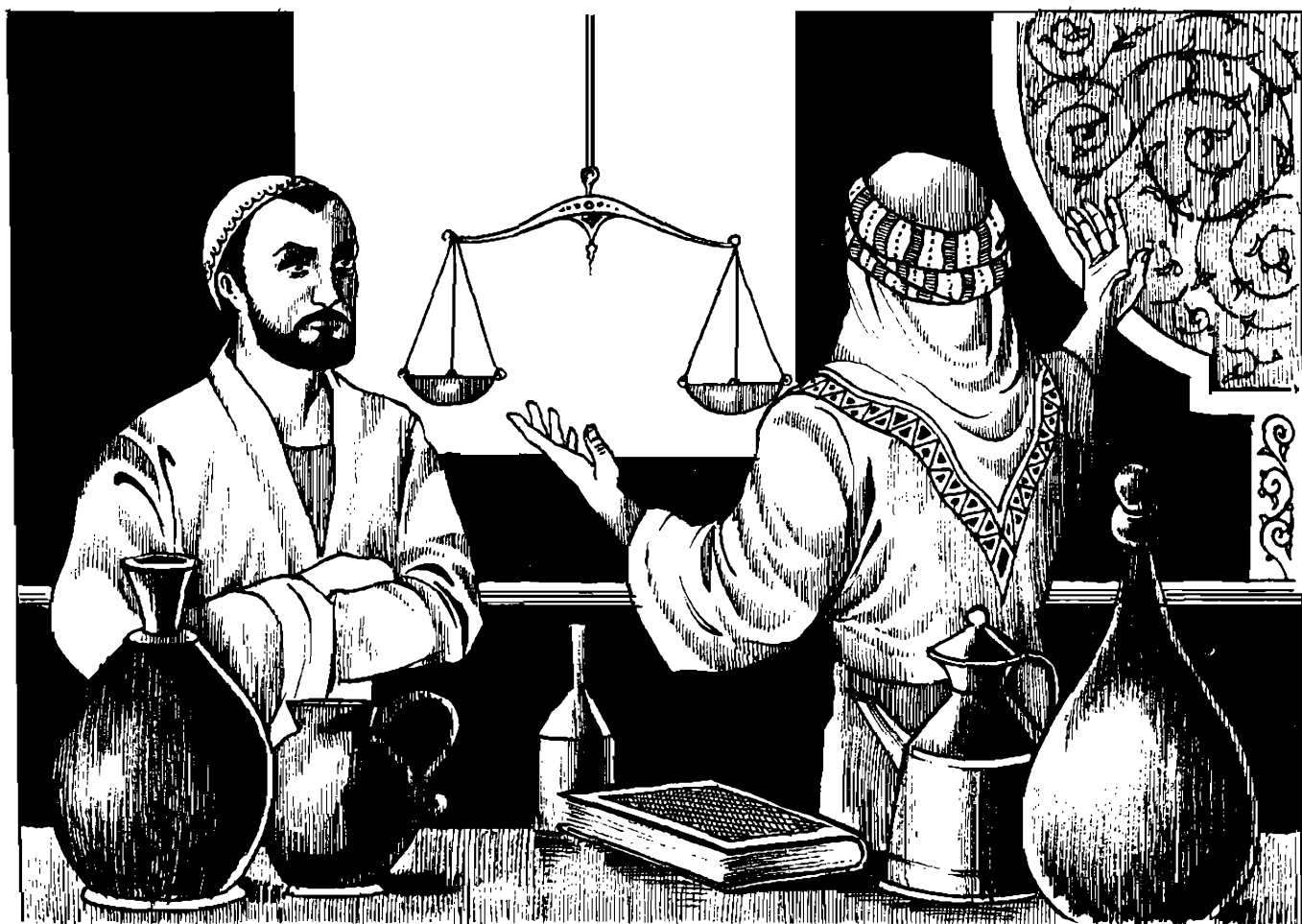
این است دانشمند بزرگ اسلامی و پدر شیمی جدید

جابر بن حیان

امام جعفر صادق (ع) از میان ائمه شیعه در شرایطی قرار گرفت که تازگی بنی عباس خلافت و حکومت را از دست بنی امیه بیرون آورده بودند ، و بعنوان طرفداری اهل بیت (ع) روی کار می آمدند ، قهرا " با بنی هاشم و اهل بیت پیامبر تا مدتی زیاد کار نداشتند ، و سرگرم مبارزه با بقایای اموی بودند .

لذا حضرت صادق (ع) توانست شاگردان بسیار زیادی را در علوم مختلف اسلامی تربیت کند ، و همانگونه که بشاگردان خود علوم اسلامی وفقه و حدیث و تفسیر می آموخت ، به شاگردان زبده و افرادی که استعداد علوم مادی داشتند اصول و قواعد اصلی علوم ریاضی و فیزیک و شیمی را نیز تعلیم می فرمودند .

از جمله شاگردانی که در این زمینه تربیت فرمودند: جابر بن حیان بود، جابر جوانی خوش استعداد و تیز هوش بود و علاقه بسیاری به فرا گرفتن علوم مادی و کشف اسرار طبیعت داشت.

و فرمایشات حضرت صادق (ع) در ترکیب عناصر و علوم شیمی رادر رساله‌هایی یادداشت کرده بود، روزی از روزها به فکر افتاد مبادا این زحمات و تعلیمات که از استاد عزیزش دیده است طعمه حریق شود، با راهنمایی استادش حضرت صادق (ع) به فکر تهیه او راقی از کاغذ افتاد که آتش در آن اثر نکند.

جابر بن حیان آزمایشگاهی مخصوص تحقیقات علمی ترتیب داده بود
و مرتب در این آزمایشگاه سرگرم اکتشافات علمی و مطالعه و تحقیق بود .

جا بر در کنار آزمایشگاه خود کتابخانه ای داشت که در آن یادداشتها
و نوشته جات خود را بامدارک و کتابهای لازمه گذاشته بود .

به منظور ترکیب موادی که بتواند با آن کاغذ غیر قابل احتراق درست
کند ، مشغول مطالعه و تحقیق شد ، حضرت راهنماییهای مختصری بها و فرموده
بودند ، و برای آنکه جابر عادت به تحقیق و تجربه کند ، او را وادار به مطالعه
و آزمایشات و تجربه در این مورد نمودند .

پس از آنکه جابر مقداری در این زمینه مطالعه کرد ، و معلوماتی در این زمینه جمع آوری کرد ، مقداری مواد شیمیائی لازم برای کار خود تهیه نمود ، و شروع به آزمایشهای گوناگون نمود .

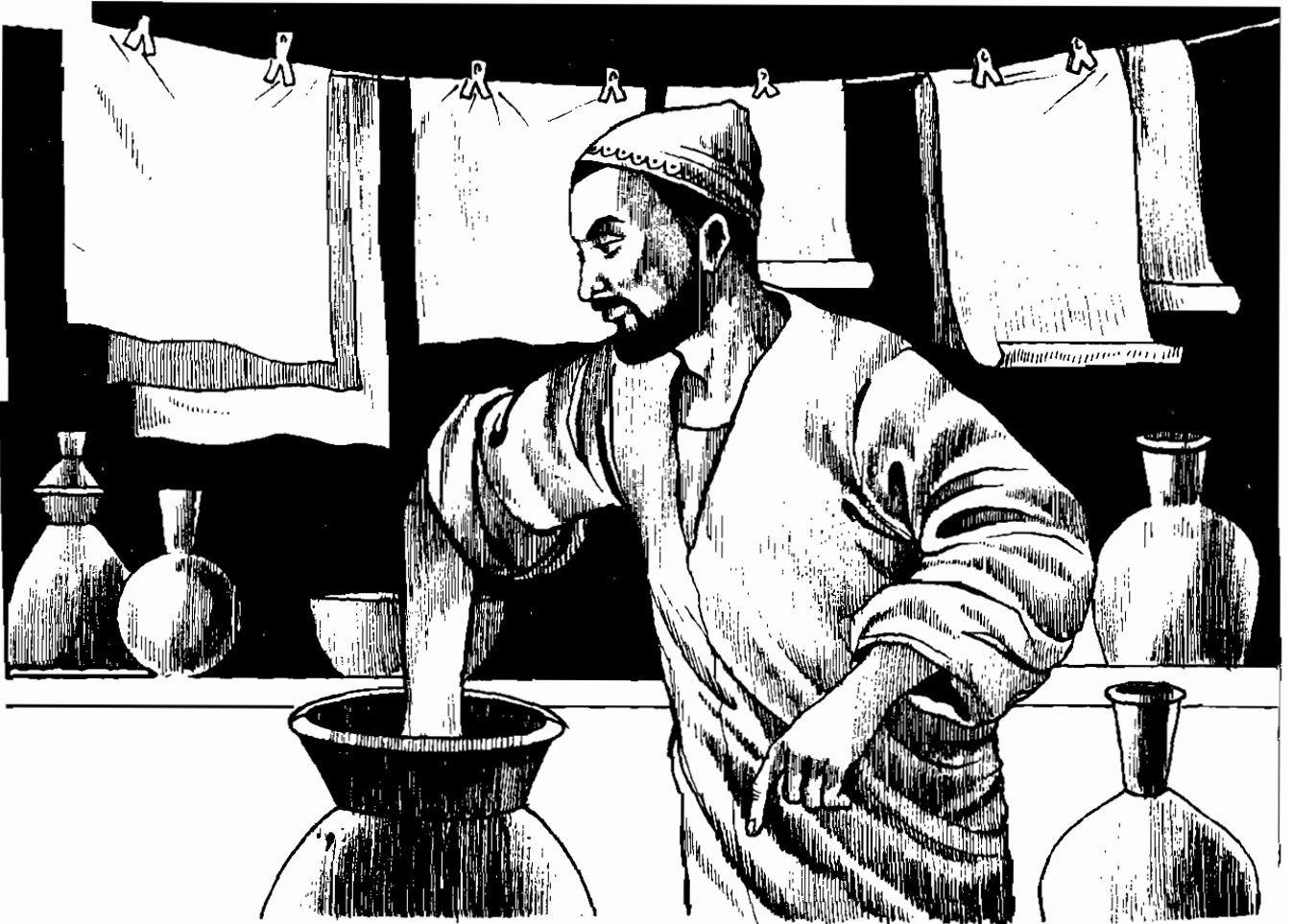

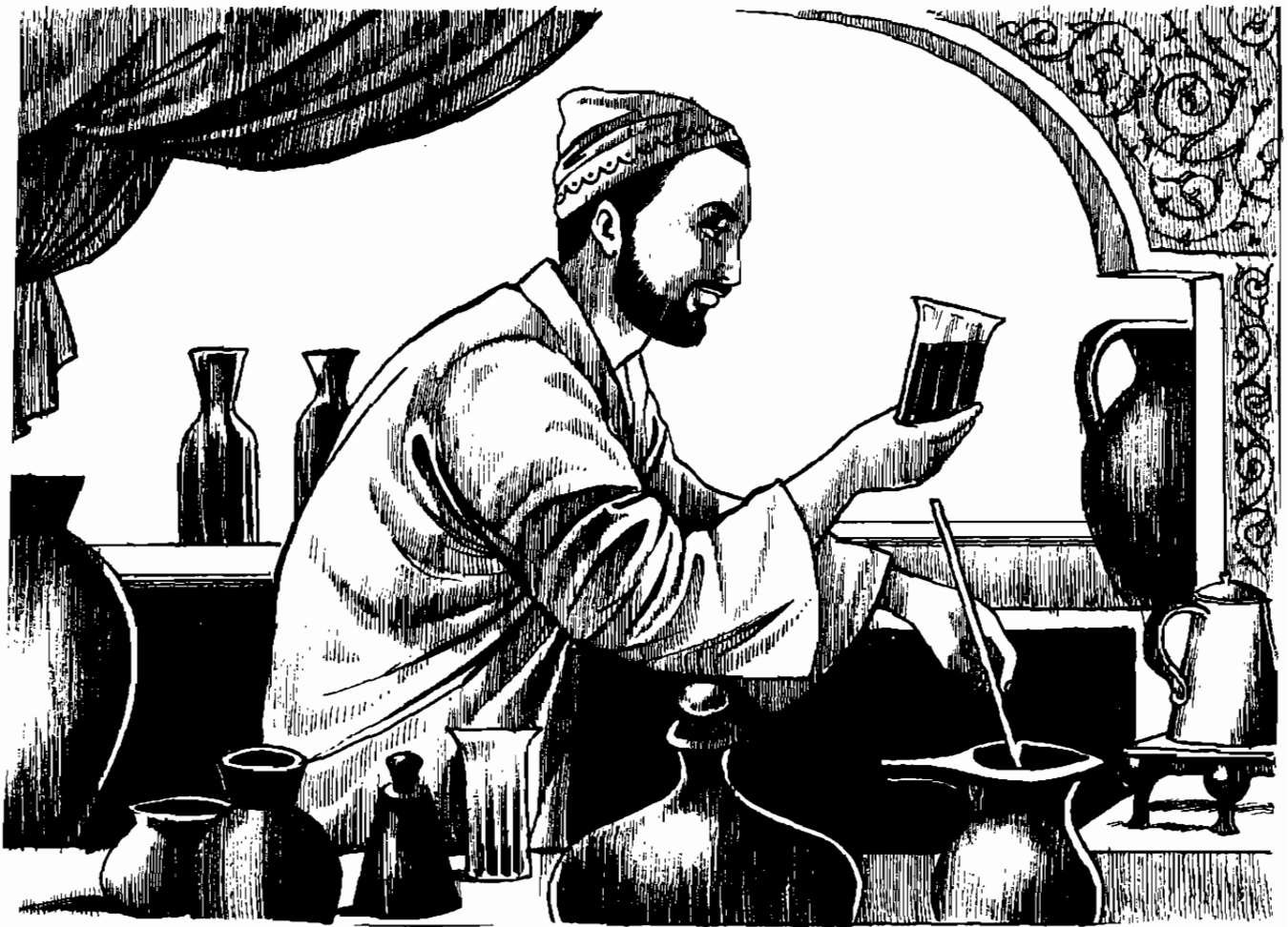
جابر طبق دستورات استادش در آزمایشات علمی خود بسیار صبورو متین بود ، و هیچگاه نتایج سریع ، او را مغرور نمی کرد ، و تایک حقیقت علمی را چندین بار آزمایش نمی کرد دست بردار نبود ، و بدین ترتیب با صبر و ثباتی فوق العاده آزمایشات علمی خود را در تهیه کاغذ نسوز ادامه داد .

جا بر مرتب اوراق کاغذ را
در مواد شیمیائی مختلفی که در ظرفهای گوناگون
تهیه دیده بود فرو می برد ،
و هر ورقه را بایک نوع مواد شیمیائی
آلوده می ساخت ،
و آنها را به ترتیب
روی طنابهایی می انداخت
تا خشک شود .

و بدین ترتیب آزمایشگاهش روز بروز توسعه پیدا می‌کرد و هرروز برای تهیه مواد جدید ، نیازمند وسائل تازه و ادوات و ظروف دیگری می‌شد

چیزی نگذشت که جابربن حیان تمامی مواد و ترکیباتی را که برای کشف جدیدش لازم داشت تهیه و اوراق بسیاری را با چندین نوع مواد شیمیائی آغشته و آماده آزمایش کرد .

اینک باید آتشی افروخت و اوراق گوناگون را که هرکدام آغشته به یک نوع مواد شیمیائی است در آتش افکند و نتیجه گرفت .

جابر یک بیک اوراق را در آتش می افکند ، و با دقت متوجه بود که این مواد شیمیائی چه تاثیری روی اوراق گوناگون گذاشته است ، بعضی از اوراق کاغذ فوراً در آتش میسوختند ، بعضی از اوراق دیرتر میسوختند ، و جابر که میدید به نتیجه نزدیک شده است از خوش حالی در پوست نمی گنجید .

و پس از آنکه مشاهده نمود بعضی از این نمونه ها را هر قدر هم که در
آتش می گذارد اصلاً نمی سوزد بسجده افتاد و از این کشف علمی خود بدرگاه
خداوند سپاس و شکرگزاری بسیار نمود .

جابر از روی نمونه ای که در آزمایش موفقیت آمیز بوده است اوراق
بسیار کاغذ نسوز تهیه نمود ، و آنها را به صورت یک کتاب صحافی کرد ، و
شروع نمود به جمع آوری یاداشتهای پراکنده از درسهای استادش امام جعفر
صادق (ع) ، و این درسهای پر قیمت را که می دانست روزی جهان بشریت
را به اوج تمدن و پیشرفت می رساند در آن باز نویسی کرد .

پس از آنکه درسهای خود را در این کتاب یادداشت کرد ، پس از گذشت چند روز که شب و روز کار کرده بود ، برای اولین بار در جهان علم و دانش توانسته بود یک کتاب نسوز تهیه کند .

جابر با خوشحالی تمام کتاب مزبور را جلد کرد و آنرا برداشت که خدمت استادش ببرد و به او نشان دهد .

جمعی از علماء خدمت حضرت آمده بودند ، که از حضرت مظاہبسی بپرسند ، و مشکلات علمی خود را حل کنند ، جابر وارد مجلس شد ، و در گوشه‌ای از اطاق مؤدب‌نشست ، حضرت اشاره‌ای بجابر کرده فرمودند : جابر چه کردی ؟ موفق شدی ؟

جابر لبخندی زده کتاب را از زیر لباسهایش بیرون آورد ، زمستان بود ، وسط اطاق منقلی پر از آتش بود ، جابر کتاب نسوز خود را در برابر چشمان حیرت زده شاگردان امام (ع) روی آتش گذاشت ، بعضی از حاضران کار جابر را سفیهانه پنداشته پیش دویدند که کتاب را از روی آتش بردارند .

حضرت خندیده نگذاشتند کتاب را بردارند ، همگی با دقت به کتاب مینگریستند ، وبا کمال تعجب میدیدند که آتش در کتاب اثر نمیکند ، بعضی از شاگردان حضرت و شیعیان گمان میکردند این هم یکی از معجزات امام (ع) است .

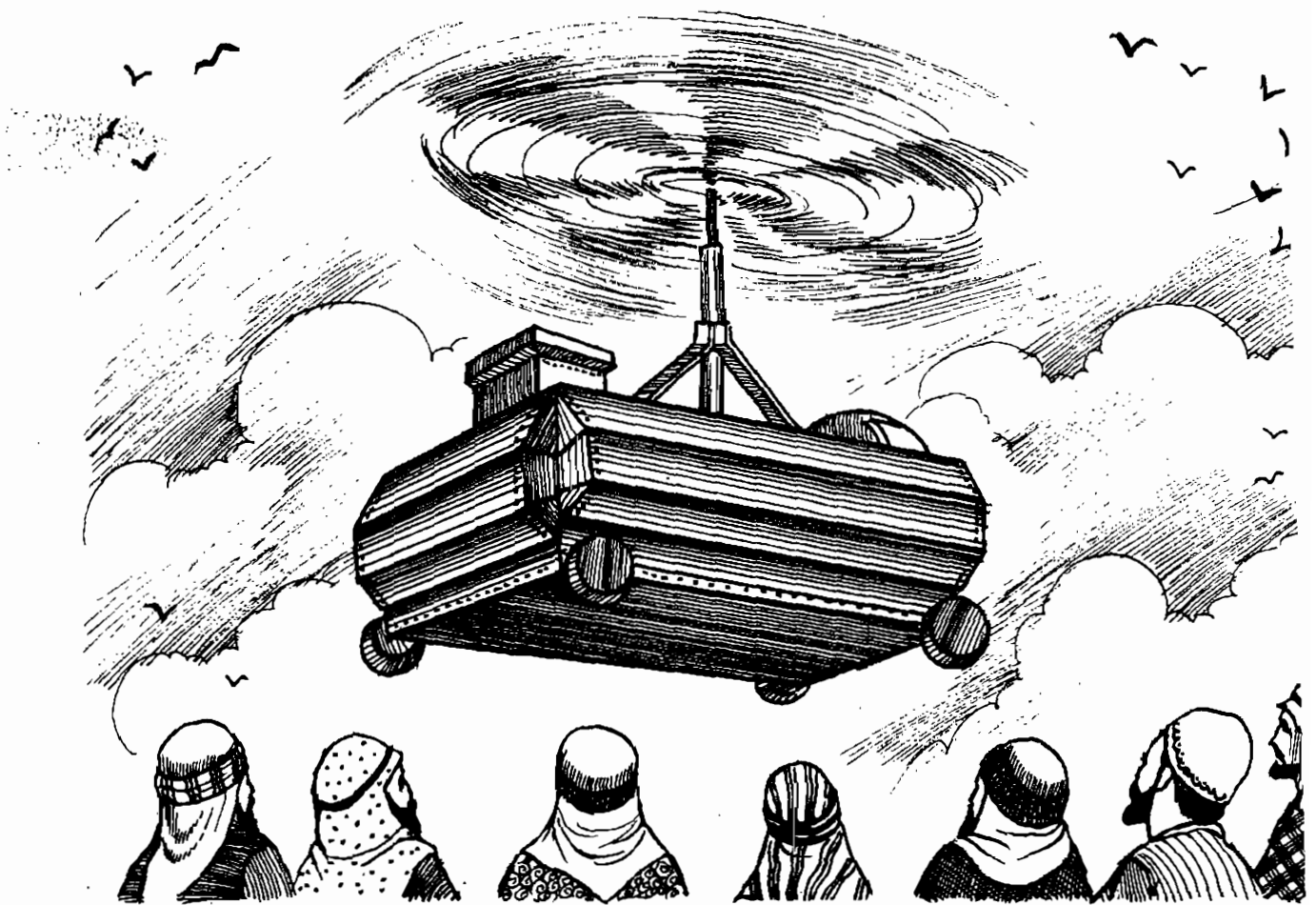
حضرت فرمودند : این معجزه نیست ، سحر و جادو هم نیست نتیجه زحمات و مطالعات شاگرد تیزهوش ماجابر است ، آفرین بر جابر که توانست بجهان بشریت خدمت کند ، و با زحمات خود کاغذ بسوز کشف کرد .

و لذا بمنظور تشویق جابر برخاست و به او تبریک گفته او را در آغوش کشید ، و مورد نوازش و محبتش قرار داد . (۱)

اختراعات دیگر جابر

جابر اولین مسلمانی است که به اعتراف مورخین با ارشاد استادش حضرت امام جعفر صادق (ع) سرگرم تحقیقات فیزیک و شیمی شده ، علاوه بر مهارتی که در فیزیک و شیمی داشته ، پزشک مهمی بوده است که بیماریهای مهمی را درمان میکرده است ، و نیز اختراعات بسیاری داشته است که از جمله آنان :

(۱) ترجمه و اقتباس از کتاب " جابر بن حیان " تالیف راجی عنایت با نقاشی هبه عنایت

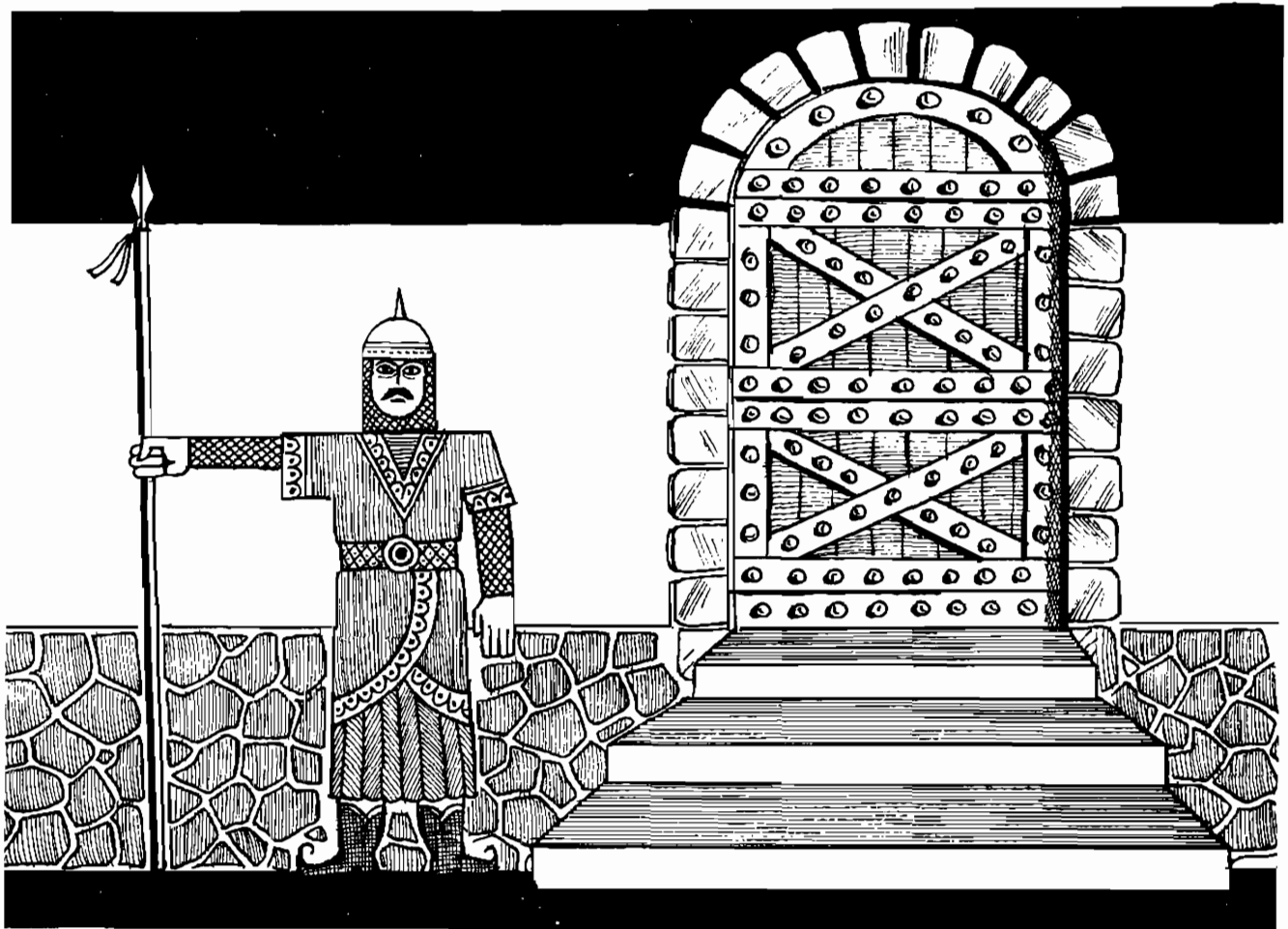

☆
اختراع هواپیما

یکی از اختراعات جابرکه برای خالد برمکی یا یحیی برمکی انجام دادماست ، صندوق پرندهای " هواپیمائی " بودماست است که بوسیله آن بهوا پرواز می نمودند .

(و این هواپیما شباهت بسیاری به هلیکوپتر داشته است که میتواندسته

مدتی طولانی در هوا بماند) .

☆
☆
اختراع نگهبان فلزی

دیگر از اختراعات شگفت آمیز جابر یک مجسمه فلزی بوده است که
وظیفه نگهبانی ، و پاسداری او را بعهده داشته است .

(و این دربان حرکت میکرده ، راه میرفته ، و افراد مشکوکی را که
برخلاف دستور جابر رفتار میکرده اند بقتل میرسانده است) .

★
★
★

اختراع تلفن و تلگراف

مورخین میگویند جابر بن حیان چیزی شبیه بیک صندوق کوچک داشت که بوسیلهٔ سیمهای مربوط، انسان میتواند با صندوق دیگری که طرف از آن استفاده میکرده است حرف بزند، با اینکه فاصله میان دو طرف بسیار زیاد بوده است (۱).

(۱) مطالب این بخش از کتاب "جابر بن حیان و واقع الشیعه" نوشته

آیت الله سید محمد شیرازی ترجمه شده است.

او ابو موسی جابر بن حیان نام دارد، و اولین دانشمند اسلامی است که دانش شیمی را پی ریزی کرد، و شخصیتی است بزرگ از شخصیت‌های علمی جهان دانش، پیش از او دانش کیمیا و شیمی دانشی مدون و منظم نبود، بلکه نوعی حرفه و تجربه بود که بعضیها با درک و هوش و تمرینات خود از آن بهرهای داشتند.

جابر بن حیان شاگرد مکتب امام جعفر صادق (ع) آمد و ارکان این دانش را باراهنمائیهای استادش پی ریزی کرد، تا آنجا که این دانش بنام "صنعت جابر" معروف شد.

نام جابر با کیمیای قدیم و شیمی جدید نه تنها در شرق ارتباط دارد، بلکه در کشورهای غربی و اروپا نیز همینطور است، و بهترین دلیل برای این مطلب آنستکه اگر بتاريخ تحول شیمی مراجعه کنیم می بینیم دانشگاه‌های اروپا تا قرن پانزدهم در علم کیمیا به غیر از کتب جابر حیان هیچنوع مرجع علمی نداشته اند.

در اواخر حکومت بنی امیه در کوفه مردی زندگی می کرد که نامش "حیان" بود، حیان از قبیله "ازد" بود که نزدیکی یمن زندگی می کردند،

حیان در کوفه شغل عطاری داشت ، ولی جزء طرفداران و دوستداران اهل بیت (ع) بود ، او جزء کسانی بود که برای نابودی حکومت کثیف و جنایکار بنی امیه سخت فعالیت داشت ، و بسیار می کوشید که این جرثومه های فساد از روی زمین بر افتند .

و بدین منظور همیشه دست زن و بچه خود رامی گرفت ، و از شهری به شهری کوچ می کرد و همه جا دم از جنایات بنی امیه و بی لیاقتی آنان می زد ، و به مردم بشارت می داد که بزودی این حکومت کثیف سقوط خواهد کرد . ضمن مسافرتها پیش در بلاد ایران به شهر طوس رسید ، و در آنجا زنش برایش پسری زائید ، و این پسر همان کسی است که امروزه ما وجهانیان او را بنام " ابو موسی جابر بن حیان " می شناسیم ، تاریخ تولد جابر تقریباً سنه ۱۲۰ هجری مطابق ۷۳۷ میلادی بود .

حیان همچنان در میان مردم از بنی امیه و جنایات آنان می گفت ، و به مردم می رسانید که حکومت بنی امیه یک حکومت اسلامی نیست ، بلکه یک حکومت ناسیونالیست عربی نژاد پرست است ، که چیزی جز جاهلیت نمی شناسد ، و برنامه اش برنامه جاهلیت است ، و همان عنصر جاهلی است که بخاطر رسیدن بحکومت بظاهر اسلام را پذیرفته بودند ، و اینک که به مراد خود رسیده اند عنصر اصلی خود را ظاهر ساخته اند .

حیان به منظور کوبیدن منطق جاهلی بنی امیه همه جا در ملاء عام می گفت : اسلام عرب و عجم ترک و دیلم نمی شناسد ، هرکس درست کار باشد شخصیت دارد هرچند عرب نباشد ، و هرکس بد کار باشد پست و بی ارزش است هرچند از شریفترین قبایل عرب باشد .

بنی امیه از وجود حیان احساس خطر کردند ، و از تبلیغات او علیه خود سخت بوحشت افتادند .

عاقبت او را دستگیر کرده ، اعدامش نمودند ، بدین ترتیب جابر یتیم شد ، پس از شهادت حیان مادر جابر دید چاره ای ندارد مگر آنکه برای گذراندن امور زندگیش بسوی " قبیله " ازد " وبستگانش باز گردد .

جابر به تحصیل علوم و معارف پرداخت ، و در اندک مدتی باهوش و استعداد سرشاری که داشت برای فرا گرفتن علوم عالیہ آمادگی کاملی پیدا کرد .

دولت کثیف بنی امیه سقوط کرد ، و حکومت عباسی در سال ۱۳۲ هجری مطابق سنه ۷۴۹ میلادی روی کار آمد ، جابر خاطر جمع شد و از میان فامیل و بستگانش کوچ کرده وارد کوفه شد ، یگراست به حوزه علمیه امام جعفر صادق (ع) پیوست ، و شب و روز در ملازمت حضرت بسر برد ، و جزء شاگردان نخبه و تیز هوش حضرت قرار گرفت .

جابر که حضرت امام جعفر صادق (ع) را امام و پیشوای دینی خود می دانست علاوه بر اینکه علم فقه و احکام دین خود را از حضرت فرامی گرفت ، بخاطر علاقه و استعدادی که در یاد گرفتن علوم طبیعی و مادی داشت خدمت حضرت به فرا گرفتن علوم ریاضی و شیمی پرداخت و در این رشته ها پیشرفت بسیاری نمود .

جابر بن حیان محضر امام جعفر صادق (ع) بفرآ گرفتن علوم مادی و معنوی مشغول بود ، و اصول علم شیمی و جبر و اسرار بسیاری آموخت ، و از آنجا که بنی عباس او اهل امر خلافت خود به منظور پیشرفت کارشان به طرفداری اهل بیت (ع) و خونخواهی امام حسین (ع) تظاهر می کردند مخالفین بنی امیه در دربارشان از احترام بر خوردار بودند .

و این فرصت مناسب برای جابر بن حیان موجب شد که بتواند در دستگاه بنی عباس نفوذ کند ، بخصوص که پدرش در راه مبارزه با بنی امیه و افشای مفاسد آنان جان خود را از دست داده بود ، و بنی عباس روی همین حساب جابر را جزء مخالفین سرسخت بنی امیه شناخته به او هم از این جهت و هم از لحاظ موقعیت علمی و اختراعات و اکتشافاتش بدیده احترام می نگریدند .

۳۰ ریال	ارکان اسلام
۲۰ ریال	ندای آستانی
۶۰ ریال	سخنان معصومین
۲ ریال	عقاید اسلامی
۳۰ ریال	روزه ، چرا و چگونه
۱ ریال	علی (ع) در نظر اروپائیان
۳ ریال	گوش به نیایش حسین (ع)
۴۰ ریال	توحید برای نوجوانان
۱ ریال	مجسمه گلی
۱ ریال	پسر کبلایی نجف
۲۰ ریال	سروج خان
۲۰ ریال	کله قرمزه
۱ ریال	صابر وشجاع
۱ ریال	مزرعه خربزه

د ۱ ریال	گرهٔ زیرک
۲۰ ریال	اسب پرنده
۲۰ ریال	نامه رسان
۲۰ ریال	کبوتر دانا
۲۰ ریال	موش آشپز
د ۲ ریال	نمایشنامه ای از یک عبادت
۳۰ ریال	بچه ها بچه ها آیا هر مهمانی دوست خداست؟
د ۱ ریال	روباه حيله گر
د ۲ ریال	متد جدید خود آموز قرآن
د ۲ ریال	با ادبیات عربی چرا بیگانه ایم
د ۵ ریال	بررسی نبرد اندیشهٔ ماتریالیسم و ایدئولوژی مذهبی
د ۲۵ ریال	ایدئولوژی و فرهنگ اسلام از دیدگاه ژول لایبوم
د ۴ ریال	سرودهای مذهبی
د ۱۰ ریال	مرهمی بر زخمها (مجموعه ای از شعر امروز)
د ۴۰ ریال	فریاد گرم (مجموعه ای از شعر امروز)
د ۲۵ ریال	کودکی از جنگل
د ۲۵ ریال	شیر و شغان
د ۲۵ ریال	آتش گرسنه
د ۲ ریال	سگ و جوجه تیغی های زیرک
د ۲ ریال	پرندۀ طلایی
	کتاب نسوز

- * شما هم اگر از کتابهای فوق خواسته باشید میتوانید حد اقل ده جلد انتخاب نمایید .
- * لطفا وجه را فقط به آدرس بانك ملی تهران شعبه خیابان ناصر خسرو جاری ۱۵۳۶۳ حواله دهید .
- * پس از اینکه وجه ارسالی و نامه درخواست کتاب شما رسید در اسرع اوقات کتابهای انتخابی شما ارسال خواهد شد .
- * برای افراد فعال و کتابفروشان شهرستانها که حاضر باشند با این مؤسسه همکاری نمایند ، پس از اعلام همکاری برای ایشان پرسش نامه ارسال خواهد شد ، در ضمن از تخفیف فوق العاده ای برخوردار خواهند بود .
- * توجه داشته باشید ، هرگونه وجه نقدی که در نامه باشد و مفقود گردد این مؤسسه مسئول نخواهد بود .
- * در ضمن هر سه ماه یکبار فهرستی از آخرین کتابهای منتشر شده تهیه میشود که برای درخواست کنندگان بطور رایگان ارسال خواهد شد .
- * یگانه هدف ما ارتباط هرچه بیشتر با دوستداران کتاب است .
- * لطفا کلیه مکاتبات را به آدرس تهران خیابان ناصر خسرو پاساژ خاتمی طبقه سوم دفتر نشر میثم ارسال کنید .

قابل توجه

* این شما کتابفروشان محترم سراسر کشور هستید که در راه انقلاب فکری جامعه سهمی مهم دارید .

* این شما جوانان با ایمان هستید که عقاید حقهٔ مذهب تشیع را به دیگران می‌رسانید .

* و این شما دبیران و آموزگاران محترم هستید که همزمان با تدریس، اصول و مبانی تشیع را به دانش‌آموزان یاد می‌دهید .

* دفتر نشر میثم برای این کار کتابهای مفیدی را چاپ و منتشر می‌کند .

* و بدین جهت افراد فعال و کتابفروشان مذهبی سراسر کشور را به همکاری دعوت می‌کنیم . . . لطفاً "کلیده" مکاتبات را به نشانی زیر بفرستید .

۳۰ ریال

